

Título: *Filosofía básica*
Autor: Nigel Warburton
Editorial: Cátedra, Madrid, 2001
Núm. pp.: 205
Tamaño: 18 x 11

O libro que nestes momentos me proponho presentar é obra dun profesor e escritor inglés que ten unha gran preocupación, non só polo afondamento e reflexión nos temas filosóficos senón tamén pola súa difusión. Quizais por isto é editor dunha recompilación de artigos e ensaios titulada *Philosophy: Basic Readings* (Londres, 1999).

Inmersos xa no desenvolvemento da LOXSE, con máis coñecementos e experiencia nos aspectos positivos e negativos que o seu desenvolvemento implica, é un sentir común, polo que se observa e se escoita, que, polo menos en canto á Filosofía se refire, nos atopamos con bastantes dificultades para conseguir que os nosos alumnos a consideren como unha actividade atraente e gratificante que lles pode axudar a manter un certo interese polos problemas vitais e incluso favorece-la aprendizaxe doutras materias.

Este libro, baixo o título de *Filosofía básica*, pódese considerar un texto orientado como material de lectura para os alumnos de Bacharelato que, nestes momentos, se deben iniciar na exposición dos temas filosóficos, ler e

despois expoñe-las interrogantes na clase para poder aclarar e discutirlos seus argumentos.

Ó fomenta-la lectura de libros, neste caso filosóficos sinxelos e fáciles de comprender, estamos favorecendo, en primeiro lugar, a reflexión individual sobre temas que, por escabrosos, aínda que sexan moi interesantes, con frecuencia evitamos.

O acto de pensar, como todo feito intelectual, necesita da exercitación e lectura primeiro e, despois, a discusión na clase é a mellor axuda para que as actividades lectivas de Filosofía sexan un reclamo, tanto nos alumnos do Bacharelato de Humanidades, como no tecnolóxico, biosanitario e artístico. A Filosofía e o seu método son útiles para moitas situacións da vida, para o desenvolvemento das capacidades intelectuais e para os oficios.

O propio autor ofrece unhas pausas de cómo realiza-la lectura desta obra. A primeira regra é ser activo, é dicir, non recibir sen máis a exposición dos diferentes temas, as respostas que se expoñen para resolve-los problemas filosóficos. Trátase, pola contra, de ir

cuestionando, abrir un diálogo entre o que se di no libro e o que se lle ocorre ó lector (“aquí se impone el realizar la lectura con un cuaderno y un bolígrafo e ir anotando; leer un libro de Filosofía no es igual que leer una novela”).

Realizar unha lectura activa e atenta non significa memoriza-las cuestións e os argumentos que as fundamentan. Require que o suxeito, a medida que vai lendo, cuestione os argumentos expostos. A lectura filosófica ó mesmo tempo que diálogo co autor debe ser unha lectura dialéctica que, desde o propio coñecemento e opinión, vai discutindo mentalmente os temas para incorpora-las cuestións, propostas e solucións á bagaxe mental do lector.

Se a lectura se realiza con esta dinámica este libro pode ser útil para os estudantes que se inician na Filosofía. O autor, ademais, ofrécelles outros posibles materiais sobre distintos temas filosóficos.

Finalmente, dentro da metodoloxía axeitada para se enfrontar con este texto, o autor indica que, tralo primeiro contacto, é conveniente volver sobre aqueles temas que despertaron maior interese en cada suxeito.

A obra está dividida en sete capítulos que tratan cada unha das grandes cuestións filosóficas: o problema de Deus, o Ben e o Mal, a Política, o Mundo exterior, a Ciencia, a Mente e a Arte.

N. Warburton acomete os diferentes temas que vai expoñer cunha gran claridade e precisión. Comeza a súa exposición cunha interrogante: ¿Existe Deus? A partir de aí caben distintas respostas. O importante é ir argumentando cada unha delas.

Neste tema fai un percorrido ó longo da Historia da Filosofía. Analiza o positivo ou convincente de cada argumento e os puntos de vista contrarios para favorecer así o acto persoal de pensar qué é o máis interesante do que facer filosófico. Conclúe o capítulo suxerindo unhas lecturas de obras escollidas que se interesan por este tema.

No capítulo segundo fai a seguinte pregunta: ¿En que se diferencia o obrar ben do obrar mal? Trátase dunha cuestión básica da Filosofía moral. O autor mergúllase neste dilema desde un escepticismo acorde co sentir de Nietzsche, xa plasmado no seu libro *Máis alá do ben e do mal*. Sen embargo, fiel ó seu esquema de exposición, fai un percorrido polas doutrinas do deber, as doutrinas da virtude e o consecuencialismo. A partir deste marco teórico-referencial o seu texto deriva cara a casos prácticos expoñendo a situación da eutanasia, e vai propoñendo as respostas que se desprenden de cada unha destas teorías. Conclúe este capítulo cunha explicación do por qué das relacións entre Ética-Metaética. Desta maneira, axuda o lector a facer un repaso do naturalismo ético, o relativismo e o emotivismo.

O capítulo terceiro ten como tema básico a política. Curiosamente, aquí as interrogantes que se abren son varias. A Filosofía política abarca unha serie de problemas relacionados coa Economía, a Ética, a Ciencia política, a Historia, etc.

Ó longo desta interrelacionada cuestión, neste apartado vai degraendo unha serie de conceptos como a liberdade, a igualdade, a democracia, a obediencia ou a desobediencia civil. Todos estes problemas fundamentais na Filosofía política implican, no fondo, as relacións entre individuo e Estado. Busca-lo seu equilibrio é interesante.

O tema do mundo, a realidade que nos circunda e o seu coñecemento é obxecto do seguinte apartado (capítulo cuarto). As preguntas básicas que discute co lector son as que seguen: ¿Que é o mundo? ¿Existe algo distinto do noso eu? ¿As cousas son porque alguén as pensa ou é posible que existan sen que ninguén as observe?

Todas estas interrogantes son estudiadas e analizadas a partir das distintas teorías da percepción. A través dalgunhas destas teorías, a constante é intentar comprende-lo mundo e a nosa relación con el.

Aborda-la forma científica de coñecer, e máis no momento actual de gran desenvolvemento científico, é a pregunta central do capítulo quinto, onde se interroga sobre a ciencia en xeral e a práctica da investigación científica en particular. As páxinas dedicadas a esta problemática céntranse en

explicar cómo a través da perspectiva científica non se afirma nin se nega nada se antes non se realizou unha investigación e os resultados son sometidos a unha análise minuciosa e comprobados. O autor explica con detalle o método de inducción e o concepto falsacionista da ciencia. Trátase de revisalo tema da relación entre Filosofía e Ciencia.

As cuestións conectadas á Filosofía da mente e a Psicoloxía trátanse no sexto apartado. Dúas materias distintas pero relacionadas. A Psicoloxía estudia a conducta do home e o seu pensamento desde a observación, e a Filosofía ocúpase da análise dos conceptos.

Esta relación corpo-mente é abordada a través do debate sobre o dualismo, o fisicalismo e o problema das outras mentes. Todos eles son aspectos fundamentais da Filosofía da mente.

Finalmente, no último capítulo, ocúpase da arte. As persoas imos ó cine, ó teatro, lemos poesía, novela, visitamos museos, etc. Tamén escoitamos música e con frecuencia nos preguntamos ¿que é a arte? ¿en que consiste?

Trátase dunha cuestión básica en toda reflexión filosófica porque pertence ó día a día. A estas actividades e preguntas máis correntes e comúns na vida diaria o autor responde desenvolvendo as distintas teorías presentes na Filosofía da arte: teoría do aire de familia, teoría da forma significativa, a teoría idealista e a teoría institucionalista.

Neste tema o que ó autor lle interesa é deixar claro que é moi aconsellable que tamén nesta materia se respecte o rigor filosófico e a claridade da argumentación. Como nos problemas tratados anteriormente, a súa exposición conclúe coa recomendación dunha serie de libros sobre a Estética, Filosofía da Arte, Filosofía da Literatura. Temas moi interesantes e con frecuencia obviados nos libros de texto de Filosofía.

En síntese, estamos ante unha obra breve que, de forma sinxela, e con gran rigor metodolóxico, e sobre todo cun gran sentido da ensinanza da Filosofía e os seus temas actuais, lle permite ó lector unha aproximación ás nocións filosóficas básicas e necesarias

para entende-la maioría dos textos sobre esta materia.

Por este motivo, e polo seu rigor didáctico, é unha obra que pode estar presente nas nosas bibliotecas e servirnos de guía e axuda a profesores e alumnos para asumir con seriedade a formación filosófica básica que se lle esixe a toda persoa, máis alá da especialización académica ou da profesión e actividade que vaia desempeñar no futuro.

María del Carmen García Sánchez
Instituto Rosalía de Castro
Santiago de Compostela

